

Gdańsk, 20 grudnia 2023 r.

Dr hab. Arkadiusz Misztal, prof. UG
Instytut Anglistyki i Amerykanistyki
Uniwersytet Gdański

Recenzja rozprawy habilitacyjnej oraz ocena aktywności naukowej dr Ewy Kowal
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

1. Recenzja cyklu pt. *From the Housing Bubble to the Rise of Housing Studies: Literary and Cultural Representations of the 2008 Global Financial Crisis and its Aftermath (Od bańki budowlanej do badań nad domem: literackie i kulturowe przedstawienia globalnego kryzysu finansowego 2008 roku i jego skutków)*. Cykl składa się z następujących publikacji:

I. monografia

- *The Post-Crash Decade of American Cinema: Wall Street, the “Mancession” and the Political Construction of Crisis*. Kraków: Jagiellonian University Press, 2019.

II. dwa artykuły w czasopiśmie i jeden rozdział w książce

- „Nostalgia, Kitsch and the Great Recession in Margaret Atwood’s *The Heart Goes Last* and *Westworld* (Season 1)”. *Brno Studies in English* 45.1 (2019), 143-155.
- „No, We Can’t: Racial Tensions and the Great Recession in Benjamin Markovits’ ‘Obama-Era Novel’ *You Don’t Have to Live Like This*”. *Polish Journal of English Studies* 7.1 (2021), 57-79.
- „Capitalism and Patriarchy in Margaret Atwood’s ‘Sex Comedy’ *The Heart Goes Last*”. *Sex in the States: Media, Literature, and Discourse*, red. Tadeusz Lewandowski, Sławomir Kuźnicki. Opole: Uniwersytet Opolski, 2022, 130-154.

III. trzy rozdziały w tomie zbiorowym współredagowanym przez Habilitantkę z Izabelą Curyłło-Klag, pt. *The Many Meanings of Home: Cultural Representations of Housing across Media*. Paderborn: Brill Fink, 2022:

- „Under Construction: A Brief Introduction to Housing Studies”, xi-xxxi.
- „Passionate Pursuits of Perfection: Interior Designs of the Self and of ‘the Real’ in Posy Simmonds’s Gemma Boverly and Alison Bechdel’s Fun Home: A Family Tragicomic”, 143-158.
- „Property Porn: The Commodification of Housing and Housing Desire in HGTV and the Fifty Shades Film Trilogy”, 177-201.

Głównym osiągnięciem naukowym dr Ewy Kowal przedstawionym do oceny w postępowaniu habilitacyjnym jest monografia pt. *The Post-Crash Decade of American Cinema Wall Street, the "Mancession" and the Political Construction of Crisis* wydana w 2019 roku nakładem wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Monografia podejmuje problematykę kryzysu finansowego 2008 roku w wymiarze ekonomicznym, społecznym i politycznym poprzez analizę amerykańskiego kina okresu krachu finansowego oraz Wielkiej Recesji. Przedmiotem analizy jest dziewięć filmów fabularnych z okresu 2008 do 2018 oraz jeden film z roku 1987 *Wall Street* w reżyserii Oliver Stone’a. Habilitantka rozpatruje te dziesięć obrazów filmowych jako teksty kultury i poddaje je szczegółowej interpretacji wykorzystując narzędzia literaturoznawcze oraz czerpiąc ze współczesnych badań nad kulturą, płcią (*gender studies*), męskością (*masculinity studies*) oraz teorii feministycznych. Badając zjawiska kulturowe Autorka sięga do teorii krytycznej szkoły frankfurckiej oraz teorii materializmu kulturowego Raymonda Williamsa. Przedstawiając społeczno-ekonomiczne uwarunkowania kryzysu 2008 roku odwołuje się również do badań z zakresu historii ekonomii i ekonomii politycznej. Dwa kluczowe kryteria wyboru analizowanych obrazów filmowych to (1) ich bezpośrednia artykulacja kryzysu 2008 roku w trybie realistycznym oraz (2) krytyczne ukazanie sytuacji polityczno-ekonomicznej oraz zajęcia stanowiska wobec krachu finansowego i jego następstw. Dokonany przez Autorkę wybór filmów jest bez wątpienia trafny i adekwatny do poruszanej problematyki. W pełni uzasadnione jest przełamanie chronologicznej klamry spinające analizowane obrazy i potraktowanie *Wall Street* (1987) jako swoistego kontrapunktu dla pozostałych dziewięciu filmów. Kolejność

analizowanych obrazów nie jest przypadkowa i w sposób przekonujący uwidacznia zróżnicowane spektrum krachu finansowego oraz Wielkiej Recesji. Pierwsza część monografii, składająca się z trzech rozdziałów, ogniskuje się na przedstawieniu kontekstu społeczno-ekonomicznego kryzysu 2008 roku, krytyce homogenicznej męskości oraz męskiego pragnienia homospołecznego w relacji do obscenicznej kultury chciwości Wall Street. Habilitantka sytuuje analizowane narracje filmowe w szerszym kontekście, zwracając szczególną uwagę na celebrację pornograficznego charakteru zjawisk i procesów związanych z erą hegemonicznego i bezpieczeństwa technokapitalizmu z początku XXI wieku. Część drugą monografii stanowią dwa rozdziały badające kryzys ortodoksyjnego wariantu męskości (opartego na dualizmie ról płciowych, nakazie kontroli ekspresji emocji oraz podporządkowania innych) oraz mit ofiary jaką ponieśli biali mężczyźni, rzekomo najbardziej dotknięci skutkami Wielkiej Recesji. Habilitantka analizuje również kryzys mieszkaniowy w USA, który nastąpił na skutek pęknięcia banki mieszkaniowej w 2007 roku. Ten kryzys, jak argumentuje dr Kowal, ujawnił istniejące napięcia i nierówności społeczne wynikające z faworyzowania określonych grup i maskowania stanu permanentnego kryzysu obejmującego swym zasięgiem znaczną część społeczeństwa amerykańskiego. Nicią przewodnią spajającą wszystkie rozdziały monografii jest refleksja nad kryzysem jako procesem społeczno-ekonomicznym, konstruktem politycznym oraz doświadczeniem indywidualnym i zbiorowym. Tak rozumiany kryzys ukształtował praktyki genderowe oraz przyczynił się do utrwalenia i pogłębienia nierówności dochodowych i tym samym do powstania, jak twierdzi francuski ekonomista Thomas Piketty cytowany przez Autorkę, kultury „merytokratycznego eskremizmu”. Ów ekstremizm jest emanacją neoliberalnej ideologii, określanej przez brytyjskiego filozofa Marka Fischera, mianem kapitalistycznego realizmu. Ideologia tego realizmu opiera się na silnie zakorzenionym przekonaniu o braku koherentnej i realnej alternatywy dla współczesnej polityki ekonomicznej Zachodu. Jak aforystycznie ujął to Fischer w swojej głośnej książce napisanej w cieniu kryzysu 2008 roku *Capitalist Realism: Is there no alternative?* (2009): „It's easier to imagine the end of the world than the end of capitalism.” (str.1). Kryzys 2008 roku rozumiany jako konstrukt polityczny pozwala, jak wykazuje dr Kowal, ukazać paradoksalny stan uwarunkowań ekonomicznych i ich wpływ na kształtowanie tendencji i trendów w kulturze masowej, takich jak fetyszyzm towarowy, dystrakcyjność, eskapizm, infantylicyzacja

oraz pozorne emocjonalne podbudowanie (*empowerment*). Krach finansowy z 2008 roku nie jest, co udowadnia dr Kowal w swoich publikacjach, jedynie zjawiskiem fiskalno-ekonomicznym, ale staje się sposobnością do krytycznego namysłu nad specyfiką czasu współczesnych napięć i nierówności.

Pogłębiona analiza dynamiki, charakteru i form kryzysu nie jest, moim zdaniem, możliwa bez uwzględnienia zagadnień ściśle powiązanych z temporalnością, której rola i znaczenie są niedoszacowane w recenzowanej monografii. Choć Habilitantka odnotowuje napięcia pomiędzy kryzysem a temporalnością, nie poświęca im należytej uwagi, nie eksplikuje też ich złożonej relacji i wielowymiarowości. W pierwszym rozdziale dr Kowal sytuuje analizowane przez siebie filmy w kontekście historii ekonomii i ekonomii politycznej. Kontekst ten, jak słusznie zauważa, jest niezbędny do zrozumienia genezy, przebiegu i konsekwencji krachu finansowego z 2008 roku w sensie ekonomicznym, społecznym, politycznym oraz oczywiście kulturowym. Tak szeroko rozumiany kryzys, a w szczególności poczucie niepewności i zagrożenia które generuje, wymaga opisu w kategoriach temporalnych. Sama bowiem metodologia i aparat pojęciowy stosowane przez ekonomistów do analizy kryzysu opisują zmieniający się stosunek *homo oeconomicus* do czasu. I tak na przykład, inflacja, jak zauważają Jean Paul Fitoussi i Pierre Rosanvallon w książce *Czas nowych nierówności*, wynika „z założenia o trwałości postępu i wzrostu gospodarczego, stopa procentowa [z kolei] określa stosunek do przeszłości. Jeśli jest wysoka, oznacza to, że przyszłość niesie niebezpieczeństwo, że strata czasu kosztuje, że za nadzieję trzeba z góry płacić. Jeśli jest niska, ewentualnie zerowa, przyszłość postrzegana jest tak ‘jak terażniejszość’, inaczej mówiąc, ‘jutro’ jest ‘przyszłością bliską’, światem, z którym można się porozumieć” (str. 23). Inflacja i stopa procentowa, rozpatrywane w tej perspektywie, stają się elementami ekonomii afektywnej, w której ciężar zadłużenia to ciężar przeszłości, a finansowa niepewność wynika z deficytu nadziei lub jej znikomej obecności w dyskursie społeczno-politycznym. Kryzys jako afektywny sposób doświadczania temporalności odsłania dynamiczny charakter relacji pomiędzy przeszłością, terażniejszością i przyszłością, które nie są dostatecznie uwzględniane w recenzowanej monografii. Terażniejszość czasu kryzysu jest współkształtowana zarówno przez doświadczenia przeszłości jak i praktyki antycypacyjne oraz oczekiwania wobec nadchodzącej, możliwej przyszłości. „Oczywiście, zarówno przeszłość, jak i przyszłość, są selektywne, polityczne, zazwyczaj wytwarzane

(wyobrażane) ideologicznie, co służyć ma osiągnięciu partykularnych celów. W konsekwencji, są,” jak konkluduje Marek Pawlak w artykule „Antycypacja, Afektywne Ekonomie i Temporalność w (Post)Kryzysowej Islandii,” „one wzajemnie uwarunkowane, relacyjne i oddziałują na siebie za sprawą komunikowanych społecznie znaczeń, praktyk, procesów i zjawisk” (str. 196). Praktyki antycypacyjne lub ich brak wydają się być istotnym elementem doświadczenia kryzysu przez przedstawicieli amerykańskiego perkariatu w badanych przez dr Kowal tekstach kulturowych. Odgrywają one także istotną rolę w próbach racjonalizowania i „oswajania” kryzysu poprzez traktowanie go jako zjawiska powtarzalnego i familiarnego, tym samym współkształtują proces „prekaryzacji”, któremu dr Kowal poświęca sporo uwagi w swoich wywodach.

Habilitantka rozpoznaje strategie „normalizowania” i „oswajania” kryzysu analizując ironiczne ujęcie estetyki nostalgii i kiczu w „Nostalgia, Kitsch and the Great Recession in Margaret Atwood’s *The Heart Goes Last* and *Westworld* (Season 1)”, artykule porównującym dystopijną powieść Margaret Atwood *The Heart Goes Last* (2015) z pierwszym sezonem serialu science-fiction *Westworld* (2016). Wizualną metaforą synergii nostalgii i kiczu jest tu sztuczna „śnieżna” kula (*snow globe*), która obrazuje pragnienie odnalezienia przewidywalności i pocieszenia w czasach kryzysu. Nawet po największych wstrząsach świat wraca do stabilnej i familiarnej rzeczywistości dzięki sile tkwiącej w (ciążeniu ku) przeszłości: „nostalgic globe-like reenactments of the past, relying on the past, clinging to the past, manipulating it and using for its own purposes” (str. 146). Oba analizowane teksty odmiennie podchodzą do tego pragnienia. Potencjał konsolacyjny *Westworld* jest realizowany w wirtualnym doświadczeniu wyzwolenia ciemnionych androidów przedstawionych (jako przedstawicieli współczesnych grup dotkniętych przez kryzys) na tle przejaskrawionego i pełnego przemocy świata amerykańskiego Zachodu. Powieść Atwood z kolei, jak dowodzi Habilitantka w swoim kolejnym artykule „Capitalism and Patriarchy in Margaret Atwood’s ‘Sex Comedy’ *The Heart Goes Last*”, realizuje to pragnienie poprzez karykaturalne przywołanie mitu amerykańskich przedmieść lat 50. oraz ukazując ściśle powiązania małżeństwa, relacji seksualnych i ról płciowych z ekonomią i dominacją opartą na patriarchalnych strukturach społeczeństwa. Zamiast happy endu, *The Heart Goes Last* proponuje postawę modalnego otwarcia, mianowicie rekonfigurację sposobów działania zdefiniowanych przez neoliberalne

reżimy poprzez możliwe do wyobrażenia i realizacji alternatywy dla opresyjnej i kryzysowej teraźniejszości.

Logika temporalna kryzysu, oparta na napięciu pomiędzy tym co jest a tym co jest możliwe, operuje w sferze „asymetrycznej” modalności kształtowanej przez niepewność. Według Nassima Nicholas Taleba, amerykańskiego tradera, matematyka i myśliciela libańskiego pochodzenia, skuteczna analiza tej modalności wymaga aby statystyczne i racjonalistyczne modele poznawania świata ekonomiczno-społecznego uzupełnić o metodologię uświadamiającą nam naszą niewiedzę poprzez pogłębioną refleksję nad tym co niepewne i przypadkowe. Głośna koncepcja „czarnego łabędzia” opisuje wydarzenie o dużym wpływie i zasięgu, którego żadna wiedza nie jest w stanie przewidzieć. Aby uznać dane wydarzenie za „czarnego łabędzia” musi ono spełniać trzy warunki: być nieoczekiwane, mieć znaczący wpływ na rzeczywistość oraz po jego wystąpieniu ulec narracyjnej interpretacji, która przedstawi je jako wytłumaczalne i przewidywalne. Taleb przedstawił swoją koncepcję „czarnego łabędzia” w filozoficznym eseju wydanym w roku 2007, w którym obnażał nie tylko kruchość statystycznych metod prognozowania, ale także odważnie demaskował nadużycia wśród liderów świata finansów i polityki. W odczuciu wielu czytelników *Czarny Łabędź* (2007) pióra Taleba w precyzyjny sposób „zapowiedział” wielki kryzys finansowy z 2008 roku. W recenzowanej monografii znajdujemy tylko jedno, krótkie odniesienie do poglądów Taleba na stronie 32. Szkoda, że Habilitantka zarysowując kontekst kryzysu nie uwzględniła koncepcji „czarnego łabędzia” oraz rozwijanej przez Taleba probabilistyki i filozofii przypadku. Kryzys w formie „czarnego łabędzia” rekonfiguruje status quo za pomocą, używając terminu Reinharta Kosellecka, „ostrej alternatywy” zrywającej z procesem zastępowana i niedopuszczającej żadnej rewizji. W tym kontekście kryzys doświadczany jest, jak zauważa Marek Szulakiewicz w książce *Czas i to co ludzkie*, na wskroś negatywnie, jako utrata przeszłości, brak przyszłości i nicość teraźniejszości (str. 224). Czarny łabędź jako punkt zwrotny (*tipping point*) staje się potężnym katalizatorem i motorem zmian, obejmujących swym zasięgiem aktywności i przejawy życia społecznego, kulturowego, ekonomicznego i politycznego. Wydaje mi się, że inne idea Taleba takie jak asymetria zysku i strat oraz „dyktatura nieprzejednanych mniejszości” wzbogaciłyby krytyczną ocenę kultury chciwości Wall

Street oraz analizę procesów homogenizacji i makdonaldyzacji społeczeństwa amerykańskiego przedstawioną w rozdziałach drugim i trzecim.

Monografia zyskałaby też na zastosowaniu bardziej szczegółowej typologii kryzysu, jak chociaż by tej, którą przyjęła brytyjska socjolog Sylvia Walby w studium kryzysu 2008 roku pt. *Crisis* (2015). Rozróżnienie i dokładna charakterystyka czterech odmian kryzysu – finansowy, ekonomiczny, fiskalny i polityczny – pozwoliła Welby na wyprowadzenie mocnej tezy o niezbywalnie płciowym charakterze społecznej demokracji epoki neoliberalizmu – „both neoliberalism and social democracy are gendered projects” (str.10)— i przyjrzeniu się procesom generowania i utrwalania reżimów opartych na neoliberalnej agendzie finansowej i praktykach bankowych. Krach finansowy z 2008 roku, w ujęciu Welby, doprowadził do transformacji „reżimów Genderowych” (*gender regimes*) w społeczeństwach Europy i Ameryki Północnej poprzez frontalne uderzenie w patriarchalne struktury społeczne. Rekonfiguracja wzorów męskości w kategoriach kryzysu przybrała wyraz „męskiej recesji”, wywołanej, jak zauważa dr Kowal w piątym rozdziale recenzowanej monografii, przez utratę uprzywilejowanej pozycji białych heteronormatywnych mężczyzn (głównie z klasy średniej) wobec kobiet i innych marginalizowanych grup społecznych. Krytyczne odniesienie się do badań socjologicznych pozwoliłoby dr Kowal pogłębić analizę strukturalnych uwarunkowań praktyk genderowych i być może potwierdzić diagnozę Walby, że to właśnie brak kobiet zajmujących kierownicze stanowiska w sektorach finansowym i bankowym odegrał istotną rolę w genezie i przebiegu kryzysu z 2008 roku. Bardziej szczegółowa typologia pozwoliłaby na prześledzenie w jaki sposób poszczególne odmiany kryzysu obecne na różnych poziomach (globalny, lokalny, osobisty itd.) przenikają i nielinearnie oddziałują na siebie (jako *inter-crisis relations*), a także na rozpoznanie kryzysu jako amplifikatora istniejących już napięć i nierówności uwarunkowanych przez ścisły związek ekonomii i kapitału z dominującymi technologiami nowożytności.

Dr Kowal rozpoznaje tę amplifikację w artykule z 2021 roku poświęconym powieści Benjamin Markovits'a *You Don't Have to Live Like This* (2015), którą odczytuje jako literacką odpowiedź na Wielką Recesję i fiasko kultury „Yes, we can” Baracka Obamy. Powieść Markovits'a prezentuje problem rosnących napięć rasowych w rzekomo post-rasowej rzeczywistości Ameryki XXI wieku, unaoczniając konwergencje dwóch procesów wyznaczanych przez kryzys białych mężczyzn i

początek działalności ruchu *Black Lives Matter*. Choć utopistyczny projekt rewitalizacji Detroit i przekształcenia zdewastowanego Motor City w New Jamestown za pomocą cyfrowych narzędzi inżynierii społecznej upada pod koniec powieści, niezrealizowany potencjał imperatywu „Yes, we can” i narastająca frustracja prowadzą do kolejnego kryzysu. Tym samym, jak argumentuje Habilitantka, *You Don't Have to Live Like This* antycypuje nadejście „ery Trumpa”.

Zdaję sobie sprawę, że powyższe uwagi i propozycje w znacznym stopniu poszerzają przyjętą perspektywę badawczą i wykraczają poza ramy rozprawy z zakresu literaturoznawstwa czy też badań kulturowych. Jednak jak sama dr Kowal przyznaje, potencjał jej badań nad kryzysem tkwi w interdyscyplinarnym podejściu i propagowaniu wiedzy o amerykańskich systemach ekonomicznych i społecznych poprzez teksty kultury. To właśnie ta interdyscyplinarna perspektywa umożliwia Habilitantce wyznaczenie i prześledzenie trajektorii łączącej politykę mieszkaniową USA po 11 września 2001 roku z implozją banki budowlanej z 2007 roku w kontekście rozwoju badań nad kulturowymi przedstawieniami domu (*housing studies*). Rozdział ten sygnalizuje nowe obszary zainteresowań naukowych Habilitantki, którym poświęcone są trzy rozdziały w tomie zbiorowym współredagowanym wraz z Izabelą Curyłło-Klag, pt. *The Many Meanings of Home: Cultural Representations of Housing across Media*. Paderborn: Brill Fink, 2022. Przyjęta w tym tomie metodologia uwzględnia, co odnotowuję z zadowoleniem, temporalny charakter *housing studies* i dokonuje analizy domu jako pojęcia niezwykle pełnego oraz zmiennego historycznie i kulturowo. Problematyka domu i jego centralna rola w kulturze zachodniej wymaga, jak słusznie zauważa Habilitantka, porównania perspektyw przeszłości z teraźniejszością wykorzystując multi- i interdyscyplinarne podejścia, które jednoczą historyczno-materialne badania z antropologicznym, socjologicznym i urbanistycznym spojrzeniem, teoriami polityki publicznej oraz z elementami badań zaangażowanych i krytycznych. Czwarta część recenzowanego tomu bada reprezentacje domu i domowości we współczesnej literaturze, filmie i telewizji. W rozdziale dziewiątym dr Kowal dokonuje analizy porównawczej powieści graficznej Posy Simmonds pt. *Gemma Boverly* i autobiograficznego komiksu Alison Bechdel pt. „Fun Home: A Family Tragicomic” eksplikuując specyficzne właściwości narracji graficznych. Autorka zwraca szczególną uwagę na to jak operowanie płaszczyzną, stosowanie niekonwencjonalnych elementów w budowie kadru, symultaniczna wielopoziomowość, manipulacja czasem

następstw służą do artykulacji (1) kategorii „wymarzonego domu” (*dream house*) jako emanacji „wnętrza” głównych postaci oraz (2) rekursywnej narracji autobiograficznej poruszającej tematy dojrzewania, seksualności, życia rodzinnego i ról płciowych. Artykuł w sposób przekonujący odkrywa inherentnie architektoniczną cechę narracji graficznych i ich potencjał do kreowania „pomieszczeń” dla przedstawianych opowieści. Pewien niedosyt przy lekturze tego rozdziału wywołuje brak ilustracji interpretowanych narracji graficznych. Rozdział 11 stanowi przystępny analityczny opis zjawiska „property porn” szerzącego się wśród pokolenia millenialsów, dla których zakup własnego domu stał się niemożliwy ze względów ekonomicznych i postępujących zmian na rynku mieszkaniowym. Dom, ze względu na swoją nieosiągalność, staje się, jak ujmuje to Habilitanka w autoreferacie, „fetyszizowanym obiektem pożądania”, którego konsumpcyjne, wojerystyczne namiastki oferuje kanał telewizyjny HGTV oraz filmowe adaptacje bestsellerowych powieści autorstwa E.L. James.

Podsumowując, chciałbym podkreślić, że pojawiające się w recenzji zastrzeżenia i uwagi nie mają na celu podważania wniosków wynikających z przeprowadzonych badań czy też deprecjonowania zastosowanej metodologii. *The Post-Crash Decade of American Cinema Wall Street, the "Mancession" and the Political Construction of Crisis* stanowi oryginalne opracowanie naukowe kryzysu 2008 roku w kontekście współczesnych procesów i zjawisk społeczno-kulturowych w Stanach Zjednoczonych. Konstrukcja poszczególnych rozdziałów monografii jest przejrzysta, wywód uporządkowany i logiczny, przedstawione w rozdziałach i na końcu książki wnioski wynikają z przeprowadzonych analiz i interpretacji. Zarówno ta książka jak i inne publikacje z przedstawionego cyklu napisane są dobrą akademicką angielszczyzną. Autorka udowadnia w recenzowanym osiągnięciu, że kryzys jest zjawiskiem wielowymiarowym, wymagającym nielinearnych praktyk i interdyscyplinarnych perspektyw niezbędnych do jego deskrypcji, pogłębionej analizy i eksplikacji. Poruszone przeze mnie powyżej kwestie są zachętą do poszerzenia badań na kryzysem w przyszłych pracach naukowych Habilitantki i wynikają z przekonania, że modalność i temporalność pozwalają na głębsze i pełniejsze zrozumienie kryzysu jako pojęcia, konstruktów, doświadczenia i procesu.

2. Ocena aktywności naukowej i pozostałych osiągnięć

Pani dr Ewa Kowal oprócz książki habilitacyjnej opublikowała po uzyskaniu stopnia doktora w roku 2009 swoją rozprawę doktorską *The 'Image-Event' in the Early Post-9/11 Novel: Literary Representations of Terror After September 11, 2001* (2012), 9 artykułów w czasopismach punktowanych (w tym 1 w druku), złożyła jeden artykuł do czasopisma, współredagowała 4 tomy zbiorowe oraz 1 numer czasopisma naukowego *Polish Journal of English Studies* 8.2 (2022). Ponadto opublikowała 15 artykułów w tomach zbiorowych w tym 3 artykuły w tomie z II poziomu listy MNiSW. Jak wskazuje w autoreferacie, jej aktywność badawczo-naukowa po doktoracie tworzy 5 serii tematycznych, z których dwie, a mianowicie kontynuacja badań nad amerykańską literaturą 9/11 oraz przejście od tematu „9/11” do szerszej problematyki uwarunkowań ekonomicznych i kapitalizmu przyczyniły się w znacznym stopniu po powstaniu recenzowanego osiągnięcia. Wyznaczają one także kierunek rozwoju pracy naukowo-badawczej zogniskowanej na literackich i kulturowych przedstawieniach kryzysu, począwszy od kryzysu wywołanego atakami terrorystycznymi 11 września 2001 roku, przez kryzys finansowy 2008 roku i kryzys mieszkaniowy, skończywszy na kryzysie ekologicznym – nowym obszarze przyszłych badań wyłaniającym się z najnowszych artykułów Habilitantki.

Liczne oraz zróżnicowane tematycznie i metodologicznie publikacje dr Kowal wskazują na to, że Habilitantka bardzo dobrze funkcjonuje nie tylko w środowisku polskich literaturoznawców i filologów, ale także w szerszym kręgu badaczy literatury i kultury krajów anglojęzycznych. Habilitantka aktywnie prezentowała swoje badania na konferencjach zagranicznych (6 wystąpień) oraz krajowych o charakterze międzynarodowym (17 wystąpień). Brała także udział w pracach komitetów organizacyjnych i naukowych jako współorganizatorka konferencji „Politics and Poetics of Friendship” (Kraków 2016), jako główna organizatorka seminarium „House and Home in Literature and Culture Online seminar” (2021), jako współorganizatorka panelu „The Myths of Modernism / Modernism and Myths: Then and Now”, w ramach konferencji PASE (2022). Ponadto dr Kowal brała aktywny udział w pracach naukowych czasopism krajowych i międzynarodowych jako anonimowy recenzent. W latach 2007-22 przygotowała recenzje 8 artykułów naukowych dla czasopism krajowych i zagranicznych: *Revista Canaria De Estudios Ingleses (RCEI)*; *Esboços: histórias em contextos globais*; *Analyses/Rereadings/Theories: A Journal Devoted to Literature, Film and Theatre*

(*A.R.T.*); *American and British Studies Annual*; *Polish Journal of English Studies (PJES)* oraz *Text Matters: A Journal of Literature, Theory and Culture*. Intensywna aktywność naukowo-badawcza Habilitantki przekłada się na jej imponującą działalność popularyzatorską. Po doktoracie dr Kowal dokonała przekładu 9 książek naukowych i popularno-naukowych, 42 artykułów naukowych i popularno-naukowych oraz 2 redakcji językowych książek naukowych w języku angielskim. Jako tłumaczka i redaktorka współpracowała m.in. z „Literaturą na Świecie,” „Przekładańcem,” „Wielogłosem” i „Herito,” a także z Centrum Studiów Humanistycznych UJ, Ośrodkiem dokumentacji i badania twórczości Josepha Conrada UJ, Międzynarodowym Festiwalem Literatury im. Josepha Conrada, Festiwalem Miłosza oraz Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie.

Dr Kowal prowadzi w Instytucie Filologii Angielskiej (IFA) Uniwersytetu Jagiellońskiego ćwiczenia, zajęcia fakultatywne i wykłady z zakresu literatury i kultury krajów anglojęzycznych oraz seminaria dyplomowe i magisterskie w dyscyplinach: wiedza o kulturze, literaturoznawstwo, przekład literacki. W IFA pełniła również z powodzeniem funkcje organizacyjne związane m.in. z organizacją egzaminów, opieką nad praktykami doktoranckimi oraz specjalnością literaturoznawczą na studiach magisterskich. Za swoją działalność organizacyjną otrzymała w roku 2015/16 nagrodę Rektora UJ, a w 2021 roku nagrodę państwową brązowy medal za długoletnią służbę. W swoim Autoreferacie przedstawiła także szereg innych działań organizacyjnych, administracyjnych popularyzujących badania naukowe.

3. Wniosek końcowy

Uważam, że Pani dr Ewa Kowal przedstawiła osiągnięcia naukowe, które spełnia kryterium istotnego wkładu do stanu badań w dyscyplinie literaturoznawstwo i że posiada znaczący dorobek dydaktyczny, organizacyjny i administracyjny. Z pełnym przekonaniem wnioskuję o dopuszczenie Pani dr Ewy Kowal do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.